

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

Kjøbenhavns Garnisonsfyggehøus indrettedes 1818 i dets nuværende Bygninger i Nigensgade, der allerede da vare 30—60 Aar gamle, en enkelt (Officerslazarettet) endog 150 Aar. De havde tidligere bl. a. været benyttede til Klædefabrik. I 1867 knyttedes til Garnisonsfyggehøuset det i 1806 opførte Søetatens Hospital, idet der mellem Krigsministeriet og Marineministeriet blev truffet en Overenskomst, ifølge hvilken Søværnets syge skulde optages i Garnisonsfyggehøuset, imod at Søetatens Hospital med Inventar for største Delen stillede til Raadighed for nævnte Sygehøus. Søetatens Hospital anvendtes derefter først som Reservehospital, senere som Epidemihospital for syge saavel af Hæren som af Flaaden, og denne sidste Benyttelse finder Sted endnu.

I en Mærrelse hentes Garnisonsfyggehøuset, medens det endnu var nyt indrettet som Hospital og laa mere frit, i det hele at tilfredsstille de Fordringer, Dattiden stillede til Indretningen af et større Sygehøus. Men i Tidens Løb ere disse Fordringer undergaaede en fuldkændig Forandring, navnlig efter at det er blevet almindelig erkendt, at det, for at sikre et gunstigt Forløb af Sygdommene og et heldigt Resultat af de syges Behandling, er af største Vigtighed at tilvejebringe saa gode hygiejniske Forhold som muligt i de Bygninger, der skulle optage de syge, og efter at de Hjælpe midler, der benyttes til Sygdomserkendelse og Sygebehandling, ere blevne forøgede i betydelig Grad og have stillet Krav til særskilte og ofte særlig indrettede Lokaler (Operationsstuer, Kliniker, Laboratorier m. fl.). Man har bestræbt sig for saa vidt muligt at tilfredsstille den nyere Tids Fordringer, og siden 1871 er der i dette Hjem i stor Udstrækning foretaget saadanne Ombygninger og Nybygninger, som vare nødvendige for Sygehøusets forsvarlige Virksomhed, og som overhovedet lode sig udføre med dets givne Bygningsform og dets indskrænkede Plads. Disse Forbedringer kunde dog kun blive ufuldstændige, medens adskillige ønskelige eller nødvendige Forandringer slet ikke kunde udføres, og da tilmed Sengepladsernes Antal blev formindsket ved de flere Ombygninger, da Sygehøusets oprindelige friere Belliggenhed gik tabt ved Opførelsen af høje Bygninger rundt omkring det, da Sygehøustjenesten led mere og mere ved det tæt bebyggede Kvarters rygende Skorstene, for-

øget Gadefærdsel og Gadestøj, og da den tilfattede Isolation af suitsomme syge i Søetatens gamle og daarligt indrettede Hospital kun ufuldstændigt kunde gennemføres, blev det efterhaanden erkendt nødvendigt at tilstræbe Opførelsen af et nyt Garnisonsfyggehøus med en fuldstændig adskilt Epidemifdeling. I 1888 fremkom der fra en i den Anledning nedsat Kommission et Forslag til 2 nye Sygehøuse i Kjøbenhavn, eet for Hæren og eet for Søværnet. Omstændighederne hindrede den Gang Sagens videre Fremme, bl. a. fordi man ikke kunde finde passende Grundarealer til de 2 Sygehøuse. Man arbejdede da i de følgende Aar videre paa tilsvarende Forbedringer af Garnisonsfyggehøusets Bygninger og af Søetatens Hospital for at afhjælpe de værste af de forekommende Mangler, men adskillige af de paatrængende nødvendige Forbedringer kunde paa Grund af Plads- og Bygningsforholdene kun udføres ufuldkomment og mange af de føleligste Ulemper var det umuligt at afhjælpe. En Del af dem er i de sidst forløbne Aar traadt endnu stærkere frem, og det maa nu anses for umuligt at foretage noget yderligere til Sygehøusets Udvidelse og Forbedring.

I det følgende skal man give en kortfattet Fremstilling af de væsentligste Ulemper og Mangler, der forefindes ved Kjøbenhavns Garnisonsfyggehøus i dets nuværende Tilstand.

a) Sygehøusbygningerne i Nigensgade.

Sygehøusets Omgivelser. Sygehøuset er beliggende paa en tidligere Kirkegaard i et tæt befolket og mindre renligt Kvarter, til alle Sider omgivet af til Dels høje Bygninger, deriblandt flere Fabrikker med stærkt rygende Skorstene. Beboerne af en Del af disse Bygninger have frit Indblik i og Rapport til Sygestuerne og Sygehøusgaarden. Den stærkt tiltagende Røgaførsel og Røglarm paa den stenbrolagte Gade er til Plage for de syge og til Gene for Lægerne ved mange Undersøgelser af Patienterne.

Hovedbygningens Indretning. Sygestuerne findes næsten alle i den samme Bygning (Sygehøusets Hovedbygning), anbragte i 3 Etager, og de ere tillige med de dertil sig sluttende Lokaler (Sygeplejerkestoværelser, Tekøkkener, Klosetter) samlede om-